

Cad a dhéanann an teicneolaíocht dúinn?

Súil thapa ar an gceacht

Taispeáin spúnóg, tóirse agus áireamhán agus fiafraigh cén obair a dhéanann gach ceann acu, ansin múin gur teicneolaíocht is ea aon rud a dhéanann daoine le hobair a dhéanamh.

Láimhseálann na grúpaí tráidire comhroinnte (spúnóg, clog, bioróir, tóirse, áireamhán), ainmníonn siad an obair a dhéanann gach rud, agus sórtálann siad na rudaí ina rudaí digiteacha nó neamhdhigiteacha leis an tástáil 'slis nó scáileán'. Taifeadann na daltaí an rud, an grúpa inar cuireadh é agus an obair a dhéanann sé ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe, ansin roinneann siad le páirtí rud maith amháin agus rud amháin nach bhfuil chomh maith faoi theicneolaíocht a roghnaigh siad.

Cuspóirí foghlama

- Míniú a thabhairt gur rud é teicneolaíocht a dhéanann daoine le hobair a dhéanamh
- Samplaí ón saol laethúil a shórtáil ina rudaí digiteacha agus neamhdhigiteacha
- Rud maith amháin agus rud amháin nach bhfuil chomh maith a ainmniú faoi theicneolaíocht roghnaithe

Roimh an gclog – ullmhúchán

Ullmhaigh tráidire comhionann amháin do gach grúpa an lá roimh ré: spúnóg, clog rothair nó cloigín láimhe, bioróir láimhe, tóirse simplí a oibríonn le cadhnra, áireamhán an ranga nó uaireadóir digiteach. Priontáil péire lipéad Digiteach / Neamhdhigiteach amháin do gach grúpa. Coinnigh na tráidirí dúnta go dtí go mbeidh an rang ar fad tar éis féachaint ar na rudaí le chéile.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
tráidire grúpa le teicneolaíochtaí laethúla (spúnóg, clog rothair nó cloigín beag láimhe, bioróir láimhe / bioróir le cromán láimhe, tóirse, áireamhán an ranga nó uaireadóir digiteach)	1	grúpa	seomra ranga	mura bhfuil go leor áireamhán ann, ainmnigh an clár idirghníomhach mar an sampla digiteach a roinneann an rang ar fad; is féidir forc miotail a úsáid in áit na spúnóige; cloigín beag láimhe in áit an chloig rothair; seanfhón atá múchta, ach ná húsáid ceann mura bhfuil ceann ar fáil cheana féin
lipéid le haghaidh sórtála (Digiteach, Neamhdhigiteach)	1	grúpa	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	péire nótaí greamaitheacha agus lipéad scríofa de láimh ar gach ceann acu
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	tábla simplí le dhá cholún ar pháipéar gan línte, agus na ceannteidil Digiteach agus Neamhdhigiteach air

Pointe sábháilteachta

Ná díritear léas tóirse ar aghaidh aon duine; ná baintear aon ghléas as a chéile; níl an bioróir ann ach le breathnú air, mura ndéanann tú maoirseacht ar thaispeántas amháin.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Taispeáin an spúnóg, an tóirse agus an t-áireamhán, ceann ar cheann, ó do thráidire féin amháin — ná tabhair amach na tráidirí fós. Fiafraigh cén obair a dhéanann gach ceann acu agus coinneigh an plé éadrom. Nuair a deir duine éigin nach bhfuil sa teicneolaíocht ach scáileáin, coinneigh an smaoineamh sin go séimh don chéad chéim eile.
- **Cad a áirítear mar theicneolaíocht?:** Ná taispeáin ar an scáileán ach an príomhphointe gearr. Léirigh os ard leis an gclog: rinne daoine é, buaileann sé chun rabhadh a thabhairt nó chun aird a fháil, mar sin is teicneolaíocht é cé nach bhfuil scáileán air. Coinneigh na lipéid digiteach agus neamhdhigiteach le haghaidh na sórtála; abair 'rud maith' agus 'rud nach bhfuil chomh maith' as seo amach.
- **Láimhseáil an tráidire:** Tabhair amach na tráidirí. Siúil timpeall ag fiafraí cén obair a dhéanann gach rud, cé a d'fhéadfadh é a úsáid, agus cad a d'úsáideadh daoine roimhe sin. Cuir stop le haon tóirse a dhírítear ar aghaidh duine agus le haon iarracht gléas a bhaint as a chéile.
- **Sórtáil na rudaí digiteacha agus neamhdhigiteacha:** Tabhair an dá lipéad do gach grúpa. Léirigh uair amháin conas an tástáil 'slis nó scáileán' a úsáid, ansin lig do na grúpaí na rudaí a chur ina n-áit. Má chothaíonn an tóirse díospóireacht, mol an smaointeoireacht agus réitigh an cheist: níl ann ach cadhnra agus bolgán, gan slis ná scáileán, mar sin is rud neamhdhigiteach é. Má tá an t-am gann, ná pléigh leis an rang ar fad ach rud amháin nó dhá rud.
- **Taifead ar do leathanach sa Dialann Imscrúdaithe:** Scríobhann na daltaí ainm an ruda, digiteach nó neamhdhigiteach, agus frása gearr faoin obair a dhéanann sé ar pháipéar. Cuir tús na habairte ar an gclár: Tá an ____ digiteach/neamhdhigiteach mar _____. Déanann sé an obair seo: ____.
- **Rud maith amháin, rud amháin nach bhfuil chomh maith:** Smaoinigh–Péireáil–Roinn faoi theicneolaíocht amháin a roghnaítear. Spreag smaointe faoi chumhacht, faoin aimsir, faoi chomh héasca is atá sé do pháiste, agus faoi cad a tharlaíonn má bhriseann sé. Éist go dtí go gcloisfidh tú an dá leath ó oiread péirí agus is féidir; coinneigh aon chaint faoi stair na n-uirlisí scríbhneoireachta go dtí deireadh an cheachta.

Cad ba cheart a fheiceáil

An príomhshórtáil: áireamhán nó uaireadóir digiteach = digiteach; spúnóg, clog, bioróir láimhe agus tóirse simplí = neamhdhigiteach. Ba cheart go n-ainmneodh na frásaí faoin obair úsáid shoiléir (ardaíonn sé bia, buaileann sé chun rabhadh a thabhairt, réitíonn sé suimeanna). Is é tóirse cliste a bhfuil scáileán taispeána air an príomhchás corr — áirigh mar rud digiteach é agus abair cén fáth. Ba cheart do na péirí fóirchothromaíocht a thabhairt idir rud maith agus rud nach bhfuil chomh maith, seachas dhá rud atá go maith.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Níl sa teicneolaíocht ach fóin, ríomhairí agus rudaí a bhfuil scáileáin orthu.** — Taispeáin an spúnóg nó an clog agus téigh tríd na trí sheiceáil: rinne daoine é, déanann sé obair, mar sin áirítear é. Fág an deighilt idir digiteach agus neamhdhigiteach go dtí an tsórtáil leis na tráidirí.
- **Má úsáideann sé cadhnraí, caithfidh sé a bheith digiteach.** — Cuir an tástáil 'slis nó scáileán' i bhfeidhm ar an tóirse simplí: níl ann ach cadhnra agus bolgán, gan slis ná scáileán, mar sin is rud neamhdhigiteach é sa cheacht seo.
- **Bíonn teicneolaíocht níos nuaí níos fearr i gcónaí.** — Iarr rud amháin nach bhfuil chomh maith faoin uirlis níos nuaí (cumhacht, costas, is furasta í a bhriseadh) ionas go n-ainmneoidh na péirí cothromaíocht idir buntáiste agus míbhuntáiste, seachas buaiteoir.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Suigh ag bord an mhúinteora le tús na habairte ar chárta agus ná sórtáil ach trí rud ar dtús (spúnóg, tóirse, áireamhán). • Glac le frása labhartha faoin obair agus scríobh tusa é ar a líne féin sa Dialann Imscrúdaithe.	• Cuir teicneolaíocht bhreise amháin ón seomra ranga nach bhfuil ar an tráidire leis na rudaí eile, agus cuir ar leathanach na Dialainne í le frása faoina hobair.	• Déan léirmheas, in abairt amháin, ar shórtáil grúpa eile ar an tóirse nó ar an áireamhán ag baint úsáide as an tástáil 'slis nó scáileán', ansin ainmnigh pointe níos géire faoi rud nach bhfuil chomh maith (mar shampla, teastaíonn cumhacht ón áireamhán agus caithfidh tú an tsuim a thuiscint fós).

Nasc traschuraclaim

Nasc leis an teanga ó bhéal sa Bhéarla — caithfidh na péirí údar a thabhairt le sórtáil agus rud maith / rud nach bhfuil chomh maith a lua go cothrom.